

Հավելված
Հաստատվել է ՀՀ ՎՊԽ խորհրդի
2013թ. մարտի 22-ի թիվ 5/10 որոշմամբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՎԵՐԱՀՍԿԻՉ ՊԱԼԱՏ

ՀՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՐՑԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹ ՀԱՐՈՒՑԵԼՈՒ,
ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼՈՒ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱԵՎ ՏՈՒԳԱՆՔՆԵՐԻ ՎՃԱՐՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԻ,
ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏԱՄԲ ԻՐԱԿԱՆԱՅՎԱԾ
ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Վերահսկողության հիմքը՝ ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2012 թվականի
հունվարի 17-ի թիվ 1/1 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ Իրականացնել վերահսկողություն՝ ՀՀ
տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի
աշխատանքների, այդ թվում՝ վարչական վարույթ հարուցելու, ինչպես նաև
տուգանքների վճարման գործընթացի, օրինականության և արդյունավետության
նկատմամբ:

Վերահսկողության առարկան՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության
պաշտպանության պետական հանձնաժողովի աշխատանքների, այդ թվում՝
վարչական վարույթ հարուցելու, ինչպես նաև տուգանքների վճարման
գործընթացի, օրինականությունը և արդյունավետությունը:

Վերահսկողության ծավալը՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության
պաշտպանության հանձնաժողովը՝ ներառյալ աշխատակազմը, տնտեսվարող
սուբյեկտները (ընտրանքային):

Վերահսկողության օբյեկտները՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության պետական
պաշտպանության հանձնաժողով՝ ներառյալ աշխատակազմ, տնտեսվարող
սուբյեկտներ (ընտրանքային):

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 2012 թվականի հունվարի 17-ից մինչև 2012 թվականի դեկտեմբերի 31-ը:

Վերահսկողությունն ընդգրկող ժամանակաշրջանը՝ 2009 թվականի հունվարի 1-ից մինչև վերահսկողության կատարման ժամկետի ավարտը:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Առաջադրված նպատակներին հասնելու համար ընտրվել են վերահսկողության՝ համապատասխանության և արդյունավետության (կատարողական) տեսակները:

Վերլուծության փուլում ամփոփվել են դիտարկման ընթացքում ուսումնասիրված տվյալները և կազմվել է ամբողջական ընթացիկ հաշվետվություն:

ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

1. ՀՀ պետական բյուջեի մուտքերի վերաբերյալ իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվեց

ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի կողմից տնտեսվարող սուբյեկտների նկատմամբ կիրառված տուգանքների ընդհանուր գումարը բավական մեծ է, սակայն ՀՀ պետական բյուջե փաստացի մուտքագրված գումարները ավելի քիչ տոկոս են կազմում արձանագրված գումարների համեմատ՝ կապված այն հանգամանքի հետ, որ տուգանված տնտեսվարող սուբյեկտների մեծ մասը ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի որոշումները բողոքարկում են դատական կարգով և չեն մուծում տուգանքի գումարները:

2. Անբարեխիղճ մրցակցության մասով իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվեց.

«Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 36-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն, անբարեխիղճ

մրցակցության գործողության համար տնտեսվարող սուբյեկտի նկատմամբ նշանակվող տուգանքի չափը կազմում է տվյալ իրավախախտմանը նախորդող տարվա հասույթի մինչև մեկ տոկոս: Սակայն միայն Օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասով է ընդհանուր ձևով կարգավորվում, թե հասույթի մինչև մեկ տոկոս խոշոր սանդղակի շրջանակներում ինչ չափանիշներ պետք է հաշվի առնի ՀՀ ՏՄՊՊՀ-ն տուգանք նշանակելիս: Չկա խախտում կատարած տնտեսվարող սուբյեկտների տուգանքի չափը հաշվարկելու հաստատված մեթոդաբանություն, որն էլ սուբյեկտիվ մոտեցումների հնարավորություններ է տալիս:

Օրինակ՝

Ընկերությունների նկատմամբ միևնույն կամ նմանատիպ խախտման համար ՀՀ ՏՄՊՊՀ-ի կողմից նշանակված տուգանքների չափերը տարբերվում են կամ տրվում է նախազգուշացում, ինչը մեր գնահատմամբ ռիսկային գործընթաց է:

3. Համակենտրոնացումը չհայտարարագրելու մասով իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվեց.

Օրենքի 36-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն, համակենտրոնացումը չհայտարարագրելու համար տնտեսվարող սուբյեկտների նկատմամբ նշանակվում է տուգանք՝ համակենտրոնացմանը մասնակցելու նախորդ տարվա հասույթի մինչև չորս տոկոսի չափով, բայց ոչ ավելի, քան հինգ հարյուր միլիոն դրամ: Սակայն միայն Օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասով է ընդհանուր ձևով կարգավորվում, թե հասույթի մինչև չորս տոկոս խոշոր սանդղակի շրջանակներում ինչ չափանիշներ պետք է հաշվի առնի ՀՀ ՏՄՊՊՀ-ն տուգանք նշանակելիս: Հետևաբար, չկա որևէ կոնկրետ մեթոդաբանություն, թե որ դեպքում, կոնկրետ որքան տոկոսի չափով պետք է տուգանվեն խախտում կատարած տնտեսվարող սուբյեկտները:

4. Գերիշխող դիրքի չարաշահման մասով իրականացված դիտարկման արդյունքների վերլուծությունից պարզվեց.

Օրենքի 36-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, գերիշխող դիրքի չարաշահումն առաջացնում է տուգանքի նշանակում հինգ միլիոնից երկու հարյուր միլիոն դրամի չափով: Օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասով տրվում են միայն ընդհանուր ձևակերպումներ, թե 5 մլն-ից 200 մլն դրամ խոշոր սանդղակի շրջանակներում ինչ գործոններ պետք է հաշվի առնի ՀՀ ՏՄՊՊՀ-ն տուգանք նշանակելիս: Չկա հաստատված մեթոդաբանություն խախտում կատարած տնտեսվարող սուբյեկտների տուգանքի չափը հաշվարկելու համար:

ՀՀ ՏՄՊՊՀ-ի կայացրած որոշումների համաձայն, մի շարք տնտեսվարող սուբյեկտների նկատմամբ գերիշխող դիրքի չարաշահման համար կիրառվել են տուգանքներ 20 մլն, 100 մլն, 5 մլն դրամի չափով կամ տրվել է նախազգուշացում:

5. Տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից կատարված խախտումները վերացնելու և խախտմամբ շուկայում գտնվող ապրանքները իրացումից հանելու վերաբերյալ

Մի շարք բնագավառներում ՀՀ ՏՄՊՊՀ-ի կողմից կատարված ուսումնասիրության արդյունքում հայտնաբերվել են խախտումներ տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից, սակայն տուգանք կիրառելուց հետո խախտումների վերացման հավաստիությունը ճշտելու վերաբերյալ ՀՀ ՏՄՊՊՀ –ի կողմից անհրաժեշտ գործողություններ չեն իրականացվել: Հանձնաժողովը հիմք է ընդունել այնպիսի տեղեկանքներ, որոնց կից հիմնավորող փաստաթղթեր գոյություն չունեն, միայն նշված է, թե խախտումները վերացված են: Հանձնաժողովի որոշումներում 2-րդ կետով հստակ ամրագրված է, որ խախտումով ապրանքները պետք է հանվի շրջանառությունից կոնկրետ ժամկետում, սակայն դիտարկման արդյունքում պարզվեց, որ որևէ ընկերության կողմից շրջանառությունից հանելու հետ կապված հիմնավորող հաշվապահական փաստաթղթեր և կամ պահեստավորելու կամ վերամշակելու հետագայում իրացման հետ կապված որևէ փաստաթուղթ չկա:

Եզրակացություն

1. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի տուգանքներ նշանակելու որոշումները դատական կարգով բողոքարկելու և այդ ընթացքի ձգձգվածության հետևանքով նշանակված գումարների շատ քիչ մասն է մուտքագրվում պետական բյուջե:
2. Անբարեխիղճ մրցակցության գործողության համար տնտեսվարող սուբյեկտի նկատմամբ նշանակվող տարվա հասույթի մինչև մեկ տոկոս կազմող տուգանքի չափը հաշվարկելու հաստատված մեթոդաբանության կամ իրավական որևէ այլ ակտի բացակայությունը տուգանքի նշանակման գործընթացը դարձնում է ռիսկային:
3. Գերիշխող դիրքի չարաշահում գործողության համար տնտեսվարող սուբյեկտի նկատմամբ 5-մլն-ից 200 մլն դրամ խոշոր սանդղակի շրջանակում նշանակվող տուգանքի չափը հաշվարկելու հաստատված մեթոդաբանության կամ իրավական որևէ այլ ակտի բացակայությունը տուգանքի նշանակման գործընթացը դարձնում է ռիսկային:
4. Համակենտրոնացումը չհաշտարարագրելու համար տնտեսվարող սուբյեկտների նկատմամբ համակենտրոնացմանը մասնակցելու նախորդ տարվա հասույթի մինչև 4 տոկոսի չափով, բայց ոչ ավելի, քան 500 մլն դրամ խոշոր սանդղակի շրջանակում նշանակվող տուգանքի չափը հաշվարկելու հաստատված մեթոդաբանության կամ իրավական որևէ այլ ակտի բացակայությունը տուգանքի նշանակման գործընթացը դարձնում է ռիսկային:
5. ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի կողմից տնտեսվարող սուբյեկտների նկատմամբ տուգանք կիրառելուց հետո, խախտումների վերացման հավաստիությունը ճշտելու վերաբերյալ հանձնաժողովը անհրաժեշտ գործողություններ չի իրականացնում:

Առաջարկություններ

ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովին՝

1. Տնտեսվարող սուբյեկտների տուգանքների պատական բյուջե մուտքագրման անհարկի ձգձգումները կանխելու նպատակով, համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտերով կանոնակարգել ՀՀ ՏՄՊՊՀ-ի տուգանած տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից ՀՀ պետական բյուջե չմուտքագրված գումարների մուտքերը պետբյուջե ապահովելու գործընթացը՝ սահմանելով դրա համար անհրաժեշտ մեխանիզմներ:
2. ՀՀ ՏՄՊՊՀ – ի կողմից տնտեսվարող սուբյեկտների տուգանելու գործընթացի կորուպցիոն ռիսկերի մակարդակը նվազեցնելու նպատակով, մշակել և հաստատել տուգանքի չափը հաշվարկելու համապատասխան մեթոդաբանություն կամ իրավական այլ ակտեր:
3. Համապատասխան ենթաօրենսդրական ակտերով կամ այլ մեխանիզմներով կանոնակարգել ընկերություններից փաստացի խախտումները վերացնելը հաստատող հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթեր պահանջելու գործընթացը:

«Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի համաձայն մեկամսյա ժամկետում վերահսկիչ պալատին գրավոր տեղեկատվություն տրամադրել ընթացիկ հաշվետվությունում ամրագրված՝ հայտնաբերված խախտումները վերացնելու վերաբերյալ